

Asia: VN/13803/2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 4 luvun muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kela pitää ehdotettuja muutoksia työttömyysetuuden sovittelua selkeyttävinä ja siten kannatettavina.

Erityistä sovittelujaksoa ja siihen liittyvää laskennallista tuloa ei ole väliaikaisen lainmuutoksen vuoksi sovellettu toukokuusta 2020 lähtien. Kelan kokemukset väliaikaisesta lainmuutoksesta ovat myönteisiä. Erityisen sovittelujakson ja siihen liittyvän laskennallisen tulon poistamisen myötä sovittelujakson aikana maksettu tulo huomioidaan sellaisenaan riippumatta siitä, onko etuuden hakijalla tulon maksupäivänä oikeutta työttömyysetuuteen. Tämä yksinkertaistaa toimeenpanoa ja lisää sovittelusäännösten ymmärrettävyyttä etuudenhakijoille. Pysyvän lainmuutoksen seurauksena Kelan etuuskäsittelyjärjestelmää tulee muuttaa siten, että se ei enää tarjoa käsittelijälle erityistä sovittelujaksoa ja laskennallista palkkaa.

Kuukautta pidemmältä ansaintajaksolta maksetun palkan jaksottaminen on aiheuttanut toimeenpanossa tulkinnallista epävarmuutta. Vakuutus oikeuden viimeaikaisen ratkaisukäytännön mukaan voimassa olevaa säännöstä sovelletaan vain silloin, kun yksi työnantaja maksaa yhdestä työsuhteesta palkkaa yhtenä palkkapäivänä. Puhtaasti toimeenpanon näkökulmasta lain täsmentäminen vakuutus oikeuden ratkaisukäytäntöä vastaavaksi olisi selkeää. Kela kuitenkin tunnistaa esitysluonnoksessa todetun näkemyksen, jonka mukaan tällainen ratkaisu ei olisi tarkoituksenmukainen työttömyysturvan tarkoituksen kannalta. Kela pitääkin hyvänä sitä, että palkan jaksottamista koskevaa säännöstä ylipäätään täsmennetään. Ehdotettu säännös, jossa palkan jaksottaminen rajautuisi tavanomaisesta palkanmaksujaksosta poikkeamiseen tilanteisiin, on Kelan näkemyksen mukaan toimeenpantavissa. Kela pitää selkeyttävänä sitä, että lakiin lisätään säännös työajan jakamisesta palkan jaksottamistilanteissa.

Esityksen mukaan työajan tarkastelujakso olisi nykyisen kalenteriviikon sijasta sovittelujakso, kun henkilön päivittäistä työaikaa on lyhennetty lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn johdosta tai kun henkilön työnteko on estynyt sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa. Kela toteaa, että muutos selkeyttäisi toimeenpanoa ja lisäisi ymmärrettävyyttä etuudenhakijoille.

Kela pitää kannatettavana myös sitä, että työajan poikkeuksellista arviointia koskevat kriteerit tuotaisiin lain tasolle. Ehdotettu säännös vastaisi nykyistä soveltamiskäytäntöä, joten toimeenpanollisesti kyse ei olisi suuresta muutoksesta. Lainmuutos voi lisätä tietoisuutta työajan poikkeuksellisen arvioinnin kriteereistä, mikä puolestaan saattaa ainakin hetkellisesti lisätä työttömyysetuushakemusten määrää.

Kela toteaa lopuksi, että työttömyysetuuden sovittelusäännöksiin jää kehittämistarvetta vielä nyt ehdotettavien muutosten voimaantulon jälkeen. Toimeenpanoa yksinkertaistaisi työttömyysturvalain 4 luvun 2 §:n 6 momentin kumoaminen, jonka myötä sovittelujakson aikana maksettu tulo voitaisiin sovitella, vaikka se olisi ansaittu aikana, jolta etuutta ei makseta korvauksettoman määräajan, työssäolovelvoitteen tai 3 luvussa säädetyn yleisen rajoituksen vuoksi. Myös lomautustilanteiden käsittelyä olisi mahdollista yksinkertaistaa nykyisestä. Kelan näkemyksen mukaan selkeintä olisi, jos työttömyysetuus maksettaisiin soviteltuna myös silloin, kun työnhakijan viikoittaista työaikaa on lyhennetty tai kun työajan lyhentyminen johtuu säästeestä.

Ristimäki Antti
Kansaneläkelaitos - Etuuksien ja palvelujen suunnitteluyksikkö